

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۲۷۸ (از ۱۰ الی ۱۷ قوس ۱۳۹۷ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌وار است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

۲ مقدمه

پر ملکی وگرو هوایی بریدونه؛ موخې او پایلې

۴ د ملکی وگرو مرگ ژوبله

۵ پر ملکيانو د هوایی بریدونو زیاتوالی

۶ د سولې وروستي پرمختگونه او ملکی تلفات

اعلام تقویم انتخابات ریاست جمهوری و سرنوشت مبهم آن

۸ کمیسیون انتخابات افغانستان

۹ انتخابات ریاست جمهوری و تلاش‌های صلح با طالبان

۱۰ سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری پیشرو

مقدمه

په افغانستان کې له تېرو ۱۷ کلونو راهیسې روانې جگړې له امله د ښکېلو اړخونو تر څنګ، ملکي وګړو ته هم درانه ځاني او مالي زیانونه اوبنتي دي. په دې لړ کې د افغان او بهرنیو ځواکونو هوايي بریدونه، شپني عملیات، د حکومت د وسله‌والو مخالفینو چاودنې او بریدونه، هغه عوامل دي چې په تېره څه باندې یوه نیمه لسيزه کې یې لسګونه زره افغانانو ته مرګ ژوبله اړولې ده.

افغان او بهرنیو ځواکونو په وروستیو څو میاشتو کې د بل هر وخت په پرتله خپل هوايي بریدونه زیات کړي او په دغو بریدونو کې ډېری مهال د ږندو بمباریو له امله بې‌ګناه ملکي وګړو ته مرګ ژوبله اوږي، چې ډېره برخه یې هم ښځې او ماشومان وي، ځکه په ډېری دا ډول بریدونو کې د ملکي خلکو کورونه په نښه کېږي؛ خو د مخنیوي لپاره یې تر دې دمه د افغان حکومت او نړیوالو له لوري کوم داسې ګام نه دی اخیستل شوی، چې د دغې چارې مخه ونیولی شي.

په افغانستان کې د ملکي وګړو مرګ ژوبله، په وروستیو کې د هوايي بمباریو زیاتوالي، د دغه وضعیت اوږدمهالې اغېزې او په اړه یې د افغان حکومت دوامداره چوپتیا، هغه موضوعات دي چې د ستراتیژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحلیل په لومړۍ برخه کې پرې بحث شوی دی.

د تحلیل دویمه برخه مو بیا د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو موضوع ته ځانګړې کړې ده. څو ورځې وړاندې د ټاکنو خپلواک کمیسیون د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو تقویم اعلان کړ او افغان حکومت هم څو ځله په ټاکلي وخت د دغو ټاکنو پر کېدو ټینګار کړی دی. د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو تقویم داسې مهال اعلانېږي، چې د ټاکنو کمیسیون د شاوخوا یوې نیمې میاشتې په تېرېدو سره لاهم نه دی توانېدلی، چې د ولسي جرګې د ټاکنو پایلې اعلان کړي. دا چې ایا ولسمشریزې ټاکنې به رښتیا هم په دې نېټه ترسره شي کنه؟ هغه پوښتنه ده چې د نورو پوښتنو ترڅنګ یې د تحلیل په دویمه برخه کې د ځوابولو هڅه شوې ده.

پر ملكي وگړو هوايي بریدونه؛ موخې او پایلې

د امریکا د هوايي ځواکونو د معلوماتو پر بنسټ په روان زیږدیز کال کې د دوی له لوري پر افغان خاوره نږدې شپږ زره بمونه غورځول شوي، چې دا شمېره په تېرو لسو کلونو کې تر ټولو لوړه گڼل کېږي.

د هوايي بریدونو له زیاتوالي سره له تېرو څو میاشتو راهیسې د افغان او بهرنیو ځواکونو په هوايي بریدونو او شپښو پوځي عملیاتو کې د ملكي وگړو د مرگ ژوبلې پېښې په بې ساري ډول زیاتې شوې دي. یوازې له تېرو دوو اوونيو راهیسې په هلمند، لوگر او پکتیا ولایتونو کې د افغان او بهرنیو ځواکونو په هوايي بریدونو او شپښو پوځي عملیاتو کې لسگونه ملكي وگړو ته مرگ ژوبله اوښتې ده.

د ملكي وگړو د وژلو پېښو د ملي شورا او عامو افغانانو توند غبرگونونه هم پارولي؛ که څه هم له بده مرغه د اورپدلو لوری یې نشته دی. د ولسي جرگې غړي وايي، چې د عامو افغانانو د وژل کېدو پر وړاندې د حکومت بې پروايي اوج ته رسېدلې ده او د افغان او بهرنیو ځواکونو له خوا هره ورځ پر ملكي وگړو مرگوني هوايي او ځمکنی بریدونه روان دي.

په داسې حال کې چې د سولې خبرې اترې له تېرې نږدې يوې لسيزې راهيسې په وروستيو څو مياشتو کې يوه هيله بنسټونکي پړاو ته رسېدلې دي؛ خو داسې ښکاري چې په دغه پروسه کې پر طالبانو د فشار زياتولو لپاره په پراخه کچه ملکي خلک قرباني کېږي.

د هوايي بمباريو زياتوالی، د ملکي وگړو ژوند ته نه پاملرنه او دا چې روان وضعیت به څه پایلې ولري؟ هغه موضوعات دي چې دلته مو بحث پرې کړی دی.

د ملکي وگړو مرگ ژوبله

د افغانستان په روانه جگړه کې له تېرو ۱۷ کلونو راهيسې د جگړې د ښکېلو خواوو له لوري د ملکي وگړو ژوند ته پاملرنه نه ده شوې او له همدې امله هر کال په دغه جگړه کې د جگړې د ښکېلو لورو ترڅنګ، زرگونه ملکي وگړو ته هم مرگ ژوبله اوږي.

د يوناما د شمېرو له مخې، له ۲۰۰۷م کال راوروسته چې يوناما پکې د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې ثبتول پيل کړل، د ۲۰۱۷ کال تر پايه په افغانستان کې په مجموعي توگه ۸۴۲۴۶ ولسي وگړو ته د جگړې د ښکېلو لورو له خوا مرگ ژوبله اوښتې ده.

په ۲۰۱۴ م کال کې د ملي يووالي حکومت له راتگ سره، کله چې له امريکا سره امنيتي تړون په هېواد کې د امن او سولې په پار لاسليک شو؛ خو برعکس د جگړې ميدان گرم او د ملکيانو مرگ ژوبله زياته شوه. د يوناما د ارقامو له مخې، د ملي يووالي حکومت په دوره کې هر کال شاوخوا لس زره ملکي وگړو ته مرگ ژوبله اوښتې او په ټوليز ډول دغه وضعیت ورځ تر بلې د جگړې د ميدان له گرمېدو سره د خرابېدو په لور روان دی، چې په افغانستان کې د يوه ناورين ښودنه کوي.

د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې څارونکي بنسټونه، په افغانستان کې د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې پرېه تر ډېره د دولت پر وسله والو مخالفينو ور اچوي؛ خو د وسله والو مخالفينو ترڅنګ، افغان او بهرني ځواکونه د دغې مرگ ژوبلې مهم عاملين دي، چې په دغو راپورونو کې تر ډېره سترگې ترې پټېږي. د بهرنيانو له لوري په ښو هوايي بمباريو کې د عامو خلکو کورونه، مدرسې، جوماتونه، جنازې، د خوښيو مراسم او نور ملکي تجمعات وخت ناوخت په نښه شوي او په تېرو څو کلونو کې يې زرگونه ملکي افغانانو ته مرگ ژوبله اړولې ده.

پر ملکيانو د هوايي بریدونو زیاتوالی

په ټوله کې، تېر کال د افغانستان او سوېلي اسیا لپاره د امریکا د نوې پوځي ستراتیژۍ له اعلان را وروسته په افغانستان کې هوايي بمبارۍ زیاتې شوې دي؛ خو په وروستو څو اوونیو کې په دغو بمباریو کې ډېری مهال عام وگړي په نښه کېږي.

تېره اوونۍ (۱۳۹۷ هـ ش کال د قوس ۱۱مه) په پکتیا کې د افغان او بهرنیو ځواکونو په گډو عملیاتو کې د بنځو او ماشومانو په گډون ۸ ولسي وگړي ووژل شول او ۴ نور ټپیان شول. له دې وړاندې په هلمند کې د افغان او بهرنیو ځواکونو په بمبارۍ کې ملکي خلک په نښه شول، چې یوناما پکې د بنځو او ماشومانو په گډون د ۲۳ ولسي وگړو ووژل کېدل تایید کړل؛ خو نړیوالو رسنیو دا کچه ۳۰ تنه وښوده. دغه راز په لوگر او غزني کې د گډو ځواکو د عملیاتو پرمهال شاوخوا ۱۵ ملکي وگړو ته مرگ ژوبله اوښتې وه.

هوايي بمبارۍ د ملکي وگړو په مرگ ژوبله کې رول لرونکی او مهم فکتور دی، په داسې حال کې چې په افغانستان کې یوازې د روان ۲۰۱۸ م کال له جنوري بیا د اکتوبر تر وروستۍ نېټې د امریکایانو له لوري د حکومت د وسله والو مخالفینو د ځپلو په موخه ۵۹۸۲ بمونه غوځول شوي دي؛ خو پایله یوازې دا وه چې جگړه گرمه وساتل شي او ملکي وگړو ته په کې مرگ ژوبله واوړي، پرته له دې یې کومه مثبتې پایله نه ده لرلې، ځکه د نظامي فشارونو له لارې د افغان جگړې گټل هغه څه دي، چې په ۱۷ کلونو کې یې اغېز نه دی لیدل شوی او یوازې د تېرو ناکامو تجربو تکرار بلل کېدای شي.

له هوايي بمباریو او د وسله والو مخالفینو له بریدونو وروسته، په وروستیو کې ځینې مرموزې چاودنې او بریدونه هم د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې یو بل لامل دی. د میلاد النبي په مناسب په کابل ښار کې خونړی برید او لسگونه ملکي کسانو ته یې مرگ ژوبله اړول، د دغه راز بریدونو وروستۍ بېلگه ده.

له دې ټولو سره ویلی شو، چې د افغانستان په روانه جگړه کې د ښکېلو خواوو له لوري د جگړې اصولو ته نه پاملرنه، ښه پندې بمبارۍ او په ټولیز ډول قصداً د وحشت خپرول، هغه څه دي چې د ملکي وگړو د مرگ ژوبلې زیاتوالي ته یې لاره هواره کړې ده.

د سولې وروستي پرمختگونه او ملكي تلفات

په افغانستان کې د روانې جگړې د پای رسولو په موخه په وروستيو کې د امريکا او طالبانو ترمنځ خبرې اترې او په دې برخه کې په مستقيم ډول د امريکا له خوا اخیستل شوي گامونه، هغه څه دي چې د افغانانو ترمنځ يې د روانې جگړې د پای رسېدو او د يوه آرام افغانستان هيلې را ټوکولې دي.

که څه هم داسې ښکاري چې د امريکا او طالبانو ترمنځ د افغان سولې په اړه د خبرو پر مهال، دواړه لوري هڅه کوي د جگړې په ميدان کې يو پر بل فشارونه وارد کړي او د خبرو پر مهال د زيات امتياز ترلاسه کولو په موخه يو بل ته خپل قوت ښکاره کړي؛ خو دا چاره يې د ملكي وگړو په زيان تمامه شوې ده.

په وروستيو کې افغان حکومت او بهرنيانو، پر طالبانو بمبارۍ او شپني عمليات زيات کړي او له بلې خوا طالبانو د جگړې پر ډگر او چاودنو تم کز زيات کړی، چې وروستۍ ستربريد يې تېره اوونۍ په کابل ښار کې پر G4S برتانوي شرکت باندې و او په پايله کې يې د څلورو بهرنيانو په گډون لس کسان ووژل شول او ۲۷ تنه نور تپيان شول؛ خو د دغو فشارو په لړ کې د ملگي وگړو مرگ ژوبله په بې ساري ډول زياته شوې او په ځانگړې توگه د افغان او بهرنيو ځواکونو په گډو هوايي عملياتو کې نېغ په نېغه د ملكي خلکو کورنه په نښه کېږي.

له بده مرغه افغان حکومت د افغان او بهرنيو ځواکونو د عملياتو پر مهال د ملكي وگړو پر مرگ ژوبله، تل چوپتيا غوره کړې او په دې برخه کې يې تر دې دمه د خلکو له پراخو اعتراضونو سره سره کوم جدي گام نه دی پورته کړی؛ خو دا هغه څه کېدای شي، چې د عامو افغانانو او حکومت ترمنځ لا هم واټن زيات کړي دغه راز د جگړې پر ميدان به يې هم اغېز دا وي چې ښايي ځينې دردېدلي افغانان د مخالفينو لیکو ته ورشي او بېرته د افغان حکومت پر ضد وسله واخلي. کوم څه چې په تېرو کلونو کې هم د حکومت د وسله والو مخالفينو د لیکو تقويه کولو يو مهم لامل بلل شوی دی. پای

اعلام تقویم انتخابات ریاست جمهوری و سرنوشت مبهم آن

کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان به تاریخ (۲۸ نوامبر ۲۰۱۸م) تقویم انتخابات ریاست جمهوری را اعلام کرد. بر بنیاد این تقویم، ثبت نام نامزدان انتخابات ریاست جمهوری از اول جدی سال جاری خورشیدی آغاز و تا ۱۲ روز ادامه خواهد داشت. همچنان فهرست ابتدایی نامزدان در تاریخ ۱۸ جدی و فهرست نهایی آن به تاریخ ۵ حوت سال جاری خورشیدی اعلام خواهد شد.

کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان گفته است که مطابق این **تقویم**، مدت مبارزات انتخاباتی نامزدان از ۲۸ دلو ۱۳۹۷ هـ ش الی ۲۸ حمل ۱۳۹۸ هـ ش می باشد. بر اساس این جدول زمانی، قرار است انتخابات ریاست جمهوری در روز ۳۱ حمل ۱۳۹۸ هـ ش برگزار و نتایج نهایی آن به تاریخ ۲۵ جوزای همین سال اعلام گردد.

کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان در حالی تقویم انتخابات ریاست جمهوری را اعلام می کند که از یک سو تا کنون موفق به اعلام نتایج انتخابات ولسی جرگه نشده است و از سوی دیگر با در نظر داشت تلاش های اخیر امریکا برای رسیدن به یک توافق صلح با طالبان، امیدهای در رابطه به ختم جنگ و رسیدن به صلح با طالبان نیز بیشتر شده است، چیزیکه روی سرنوشت انتخابات پیشرو نیز بی تاثیر نخواهد بود.

اینکه ضعف موجود در کمیسیون‌های انتخاباتی و گفتگوهای جاری صلح میان امریکا و طالبان تا چه حدی روی سرنوشت انتخابات پیشرو تاثیر خواهد داشت و آیا با در نظر داشت وضعیت سیاسی و امنیتی کشور بالآخره این انتخابات به تاریخ معین آن برگزار خواهد شد یا خیر، پرسش‌هایی اند که در این تحلیل روی آن پرداخته شده است.

کمیسیون انتخابات افغانستان

بعد از جنجالی‌ترین انتخابات ریاست جمهوری افغانستان در سال ۲۰۱۴م زمانی که حکومت وحدت ملی به توافق دو تیم انتخاباتی به میان آمد، اصلاح نظام انتخاباتی یکی از موارد مهم توافقنامه سیاسی تشکیل این حکومت بود که تأخیر در آن باعث بروز اختلافات میان رئیس جمهور و رئیس اجرائیه کشور نیز شد؛ ولی پس از مدت‌ها تاخیر، رئیس جمهور غنی طی فرمانی، کمیسیون اصلاح نظام انتخاباتی را به میان آورد، تا در این زمینه مشکلات موجود را حل کند. ولی در نتیجه این اقدامات نظام انتخاباتی کشور به گونه درست اصلاح نشد و یک کمیسیون ضعیفی تشکیل گردید.

این کمیسیون، انتخابات ولسی جرگه را که باید در سال ۱۳۹۴ برگزار می‌شد، بالآخره با تمام کمی‌ها و کاستی‌ها ماه گذشته برگزار کرد و با گذشت بیش از یک‌ونیم ماه، هنوز هم نتایج آن برای تمام ولایات کشور اعلام نشده است.

از سویی هم، کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان با انتقادهای و مخالفت‌های سخت احزاب و ایتلاف‌های سیاسی افغانستان نیز روبرو است که در کل با در نظر داشت چگونگی برگزاری انتخابات ولسی جرگه، اعتماد بر کمیسیون مستقل انتخابات در میان مردم و احزاب سیاسی خدشه‌دار شده است. چون کمیسیون مستقل انتخابات در برگزاری انتخابات ولسی جرگه، به حدی ضعیف عمل کرده است که کمیسیون شکایت‌های انتخاباتی تمام آرای ولایت کابل را [باطل](#) اعلام کرد و خواستار برگزاری دوباره انتخابات ولسی جرگه در این ولایت شده است.

با این همه، موجودیت اختلافات داخلی میان اعضای کمیسیون‌های انتخاباتی، عدم موجودیت هماهنگی لازم میان کمیسیون مستقل انتخابات و کمیسیون شکایت‌های انتخاباتی و نیز موجودیت فساد اداری در داخل این کمیسیون‌ها، از موارد مهمی است که از اعتماد به این نهادها به شدت کاسته است.

انتخابات ریاست جمهوری و تلاش‌های صلح با طالبان

بعد از آن که زلمی خلیلزاد به عنوان نماینده خاص وزارت خارجه آمریکا برای پیشبرد گفتگوهای صلح با طالبان گماشته شد، تلاش‌ها در رابطه به آغاز گفتگوهای صلح با طالبان نیز بیشتر شد. خلیلزاد در جریان ماموریت خویش تاکنون تلاش کرده است که در سطح جهان و منطقه، میان برخی کشورها و نیز در داخل افغانستان میان برخی احزاب و حلقه‌های سیاسی، در رابطه به صلح با طالبان هماهنگی و هم‌نظری را بوجود بیاورد و کشورهای مختلف را در این قضیه به همکاری وادارد.

هرچند این تلاش‌ها هنوز هم جریان دارد و خلیلزاد بعد از چند دیدار با نماینده‌گان طالبان در قطر، سفر سوم منطقوی خود را نیز آغاز کرده است؛ اما تاکنون این گفتگوها با تمام امیدهایی که وجود دارد، تا حدی در ابهام قرار دارد.

در این میان، با آنکه حکومت افغانستان همواره تأکید کرده است که در گفتگوهای صلح با طالبان، حکومت افغانستان یگانه مرجع با صلاحیت است که می‌تواند در رابطه به صلح با طالبان تصمیم نهایی را بگیرد و به همین دلیل پس از آغاز گفتگوهای صلح میان آمریکا و طالبان، یک بورد ۱۲ نفری را نیز برای پیشبرد گفتگوهای صلح با طالبان اعلام کرده است که مورد انتقاد برخی اعضای پارلمان و سیاستمداران کشور نیز قرار گرفته است؛ اما در کل ظاهراً چنان می‌نماید که حکومت افغانستان در گفتگوهای صلح با طالبان، به حاشیه رانده شده است و تلاش‌های اخیر حکومت (تشکیل بورد برای گفتگوهای صلح، اعلام تقویم انتخابات و بارها تأکید به برگزاری آن) نشان دهنده آن است که می‌خواهد آمریکا را از این طریق به نحوی تحت «فشار» قرار دهد.

هرچند اختلاف نظر حکومت افغانستان و آمریکا در مورد گفتگوهای صلح، تا کنون به گونه آشکار بر روابط کابل-واشنگتن تاثیر نکرده است؛ اما پس از آغاز گفتگوهای نماینده خاص آمریکا با طالبان احتمال تاخیر در برگزاری انتخابات ریاست جمهوری بیشتر شده است، چون خلیلزاد در کنفرانس خبری اش در کابل اظهار داشت که [امیدوار](#) است تا قبل از انتخابات ریاست جمهوری به یک توافق صلح با طالبان برسد.

در جانب دیگر، تحلیل‌هایی نیز وجود دارد که ایالات متحده آمریکا با تلاش‌های اخیر در رابطه به صلح با طالبان تلاش دارد با نزدیک شدن انتخابات ریاست جمهوری افغانستان، یک بار دیگر این انتخابات را مهندسی کند و شخصی مورد نظر خود را به قدرت برساند. چون وزیر دفاع آمریکا در سخنان تازه خود گفته است که ما می‌خواهیم جنگ افغانستان را خاتمه بدهیم ولی از این کشور خارج نمی‌شویم.

سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری پیشرو

اینکه آیا انتخابات ریاست جمهوری افغانستان مطابق تقویم اعلان شده کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان برگزار خواهد شد یا خیر؟ در این مورد چند نکته ذیل قابل ذکر است:

نخست: اختلافات موجود در داخل حکومت وحدت ملی، اختلافات احزاب سیاسی با حکومت در رابطه به ظرفیت و کارکرد کمیسیون انتخابات افغانستان و در کل کاهستی‌ها و کم‌کاری‌های این کمیسیون، از جمله مواردی اند که احتمال برگزاری انتخابات ریاست جمهوری به تاریخ معین آن را کاهش می‌دهد.

دوم: مورد دوم در رابطه به سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری افغانستان، وضعیت کلی کشور بخصوص وضعیت امنیتی است. در حال حاضر بیشتر از نصف خاک افغانستان تحت کنترل مخالفین مسلح دولت است و در اکثریت مناطق کشور جنگ جریان دارد. بنابراین، در چنین وضعیتی احتمال برگزاری انتخابات ریاست جمهوری دشوارتر به نظر می‌رسد.

سوم: مورد دیگر و از همه مهم‌تر نتیجه گفتگوهای صلح با طالبان است که سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری را مشخص خواهد ساخت. اگر واقعا گفتگوهای صلح با طالبان پیشرفت کند و قرار باشد که امریکا با این گروه به یک توافقی برسد، احتمال زیاد این است که انتخابات ریاست جمهوری برای مدتی به تاخیر انداخته شود؛ اما اگر گفتگوهای جاری به سوی ناکامی رفت و پیشرفتی در رابطه به گفتگوهای صلح با طالبان دیده نشد، ممکن انتخابات برگزار شود؛ ولی مانند انتخابات ولسی جرگه با مشکلات، ضعف مدیریت و کاستی‌های دیگر همراه خواهد بود. در این صورت نیز با برگزاری همچو انتخابات غیرشفاف و تقلبی، یک بار دیگر مانند انتخابات سال ۲۰۱۴م کشور را با خطر بی‌ثباتی سیاسی روبرو خواهد کرد و کشمکش‌های سیاسی را در پی خواهد داشت.

پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com - csrskabul@gmail.com

وب سایت: www.csrskabul.net -- www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590

zi.shirani@gmail.com

(+93) 764747548

محقق و مسؤول تحلیل هفته: ضیاءالاسلام شیرانی

ahmadshahr786@gmail.com

(+93) 784249421

محقق و مسؤول نشر تحلیل هفته: احمدشاه راشد